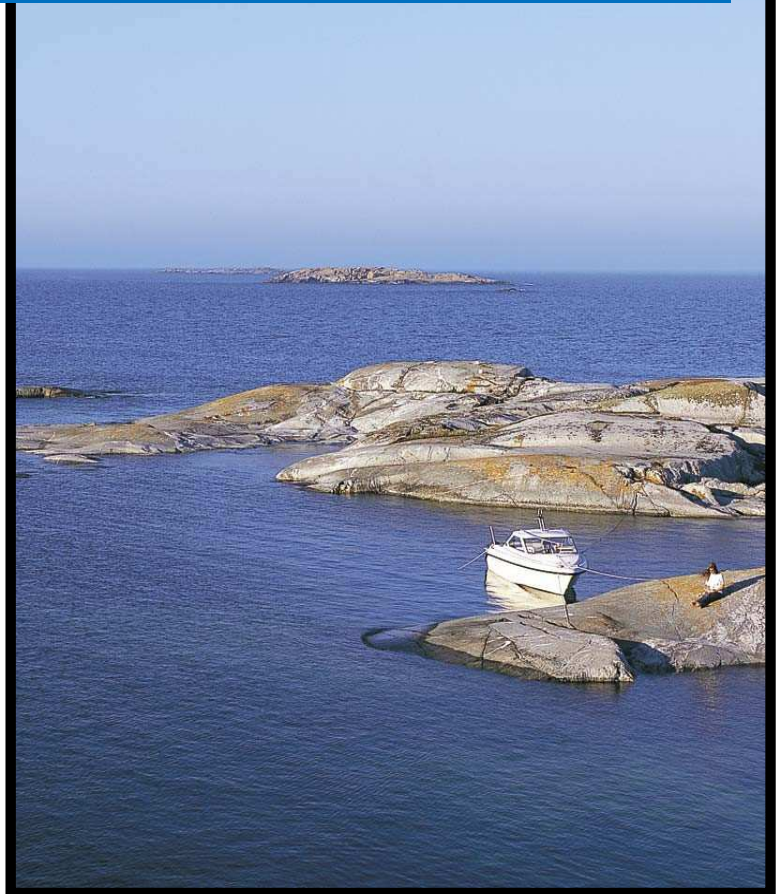

Oljeskydd

Nyköping Oxelösund och Trosa kommuner

Beslut i Nyköping KS, 2014-06-16

Oxelösund KF, 2014-09-24

Trosa KF, 2014-06-18

Sammanfattning

Riktlinjen är en revidering av ”plan för större oljeskada till sjöss” daterad 2006. Oljeutsläpp till sjöss drabbar regelmässigt våra kuster. Utsläppen förorsakar en mängd allvarliga olägenheter. Spillet orsakar kraftig nedsmutsning av stränder och båthamnar. Ekologiska störningar bland fauna kan inträffa på stranden och i vattnet, vilket även kan påverka förutsättningarna för yrkesfisket. Även turistnäringen kan drabbas om kustområden förorenas.

Riktlinjen skall ge vägledning i den händelse våra kommuner skulle drabbas av ett större oljeutsläpp till sjöss. Erfarenheten visar att stora oljeutsläpp ger upphov till mycket personal – och utrustningskrävande insatser och den totala kostnaden kan bli betydande.

Bekämpning av oljeutsläpp är räddningstjänst och syftar till att avvärja eller begränsa skadorna. För oljebekämpning till sjöss ansvarar kustbevakningen. Kommunen ansvarar för bekämpningen vid strandlinjen och särskilt markerade hamnområden. Sanering av oljeutsläpp är författningsmässigt oreglerad men praxis är att respektive kommun tar ansvaret.

Kommunen får ersättning från staten för insatser som rör bekämpning och sanering efter oljeutsläpp. Se avsnittet ekonomi.

Dokumentet har ett fokus på räddningstjänstskedet vid ett oljepåslag. Kommunerna behöver komplettera dokumentet med egna bilagor enligt nedanstående punkter:

- Det kommunala ansvaret med checklista då räddningstjänstskedet är över
- Dokumentationsrutiner
- Aktuella kontaktlistor
- Karta med utpekade skyddsvärda områden där skydd och sanering ska prioriteras vid ett oljepåslag
- Lokala resurser

Innehåll

1. Bakgrund	4
2. Risker med fartygstrafik och transportmönster	5
3. Mål	5
4. Arbetssätt	6
5. Organisation och ansvar	7
Organisation	7
Krisledningsnämnden.....	7
Ansvar	7
Ansvar för räddningsinsats och sanering	8
Dokumentation.....	8
6. Nationell och lokal beredskap för oljeolyckor	9
Hur utnyttjas förråden?	9
Vem får använda förråden?	9
Vad kostar det kommunen?.....	10
Vem ansvarar för att materielen återställs?	10
Regionala resurser för räddningstjänstskede.....	11
7. Arbetsuppgifter i saneringsskede	12
Underhållstjänst.....	12
Verkstadsresurser	12
8. Beredskapsplan för oljeskadade fåglar	13
Syfte	13
Ansvar	13
Uppdrag.....	14
9. Utbildning	14
Specifik kompetens om sanering och insats	14
Övrig personal.....	14
10. Ekonomi	14

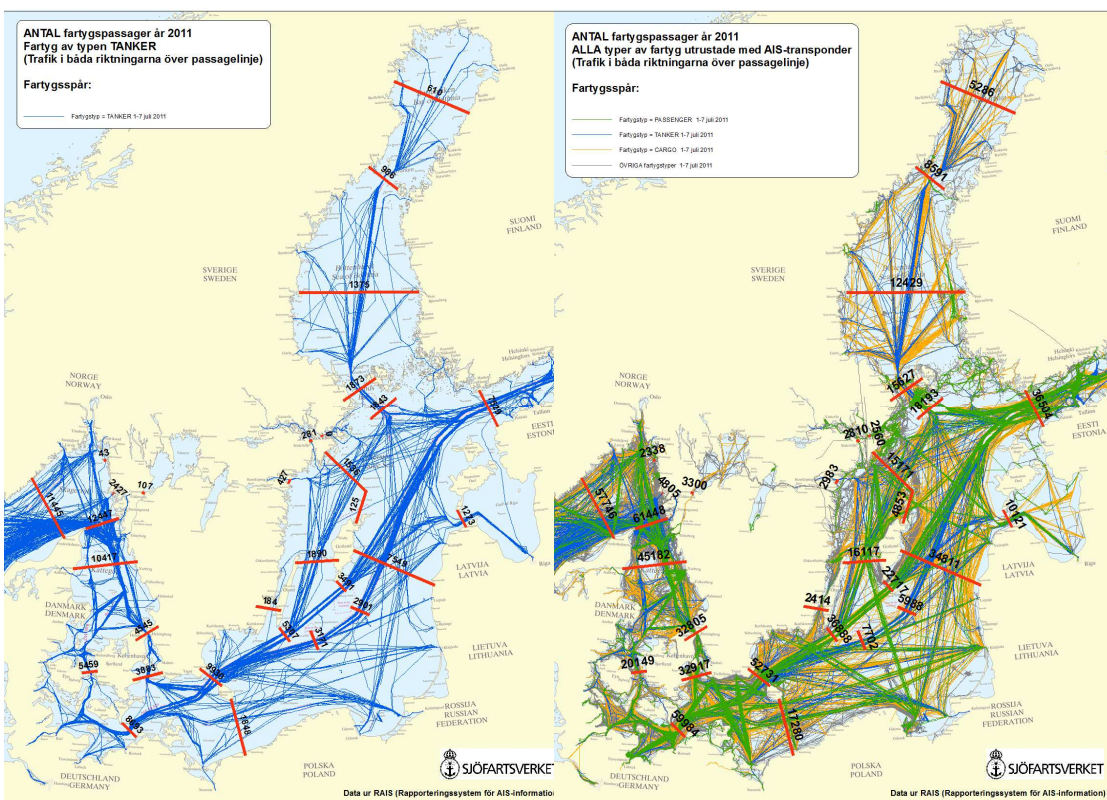
Allmänna råd från MSB	14
Uppföljningssystem.....	15
11. Hamnar och deponier	16
12. Informationshantering	16
13. Lagar och styrdokument.....	16
14. Samverkan	17
Bilaga 1 Exempel på organisation av Teknisk förvaltning	18
Bilaga 2 Beredskapsplan för oljeskadade fåglar	19
Bilaga 3 Initial checklista vid larm om oljeskada.....	20
Bilaga 4 Fortsatt checklista vid oljeskada	23

1. Bakgrund

Det är många som oroas av den intensiva fartygstrafiken och andra hot mot miljön i Östersjön. Bara i Östersjön sker omkring 150 000 fartygsrörelser per år med fartyg i handelssjöfart, exklusive färjetrafiken. Om också den trafik som sker på västra sidan av Sverige; i Skagerack och Kattegatt inkluderas, så uppgår det totala antalet fartygsrörelser till omkring 225 000.

Till detta kommer färjetrafiken i Östersjön som är mycket omfattande med ett stort antal fartyg i trafik varje dag. Färjorna utgör den utan jämförelse mest frekventa trafiken med över 90 000 anlöp i svenska hamnar under 2009. Under senare år har det varit ungefär lika många som väljer färjan som flyget vid resa till eller från Sverige.

Om samtliga fartygskategorier räknas samman så trafikeras enbart Östersjön i varje enskilt ögonblick av närmare 2000 fartyg. Eftersom antalet fartygsrörelser, passagerare och även mängden transporterat gods på Östersjön ökar stadigt och ökningen förväntas fortsätta inom överskådlig framtid, innebär trafiken även en påfrestning på miljön. Ett av de områden där sjöfarten påverkar miljön är genom utsläpp av rökavgas, bland annat genom utsläpp av svavel och kväve.

Figur 1 Fartygspassager i Östersjön under 2011. Det stora stråket i Östersjön är med tankfartyg till de Baltiska länderna. Källa: Sjöfartsverket

2. Risker med fartygstrafik och transportmönster

Oljetransporter från Ryssland genom Östersjön och Västerhavet beräknas öka kraftigt inför år 2025, samtidigt som trafiken på våra hav fortsätter att öka med allt fler passagerarfartyg, lastfartyg, lyxkryssare, yrkesfiskare och vindkraftsparker. Detta kan leda till en ökad risk för olyckor och stora oljeutsläpp.

Östersjön och övriga svenska farvatten har hittills varit förskonade från stora tankfartygsolyckor och ett flertal åtgärder har vidtagits eller håller på att vidtas för att ytterligare minska riskerna för att sådana olyckor skall inträffa.

För Oxelösund och Norrköping skedde 1460 anlöp under 2009. Utanför Trosas kustområde passerar Södertälje och Mälartrafiken med ca 3000 anlöp/år.

3. Mål

I kommunernas "handlingsprogram för en säkrare och tryggare kommun" återfinns bl.a. följande mål:

Före en eventuell händelse ska vi (aktörer inom kommunen)

- skapa förutsättningar för **säkra och effektiva** räddningsinsatser genom bland annat övning, planering och organisation.

Under en olycka/händelse ska

- **räddningsinsatsen** utifrån en grundberedskap påbörjas inom godtagbar tid och genomförs på ett effektivt sätt.
- **räddningstjänsten** i arbetet med säkerhet och trygghet beakta och anpassa metoder och insatser med hänsyn till miljön och pågående klimatförändringar.
- **räddningstjänsten stödja invånare**, verksamheter och andra myndigheter att begränsa konsekvenserna på liv, egendom och miljö om en olycka inträffar.

Efter en olycka/händelse

- **ska räddningstjänsten** dra och sprida lärdomar från inträffade händelser och därigenom genomföra effektivare olycksförebyggande arbete tillsammans med effektivare räddningsinsatser.

4. Arbetssätt

Kommunens räddningschef är, eller utser räddningsledare för varje kommunal räddningsinsats. Räddningsledaren skall planera, leda, genomföra och följa upp insatsen så att tillgängliga resurser (personal, materiel, organisation och tid) utnyttjas på bästa sätt.

Statlig eller kommunal räddningstjänst?

Juridisk gränsdragning mellan statlig räddningstjänst (Kustbevakningen) och kommunal räddningstjänst är enligt lag strandlinjen. Kommunens ansvarsområden är innanför strandlinjen samt inom hamnområden (pir till pir) och kanaler, vattendrag och insjöar.

Räddningsledaren har stora befogenheter och kan bestämma att statliga och kommunala myndigheter som har lämpliga resurser ska delta i räddningsarbetet om det inte allvarligt hindrar deras vanliga verksamhet. Viktiga huvuduppgifter för den som leder räddningsinsatsen är att:

- Klargöra problemen, d.v.s. ange och strukturera behovet av åtgärder och hela tiden följa och analysera läget.
- Bedöma utvecklingen av händelseförloppet, d.v.s. ange vad som kan komma att hända i senare fasen och göra bedömningar för beslutsunderlag. Utforma målen med insatsen, d.v.s. bedöma vad som kan göras med tillgängliga resurser för att hindra eller begränsa skadorna och ange vilka ytterligare resurser som räddningsstyrkan kan komma att behöva.
- Organisera verksamheten, d.v.s. samordna användningen av resurserna så att de olika organen verkar tillsammans för att uppnå de uppställda målen för insatsen.

Om räddningsinsatsen omfattar insatser i fler än en kommun, kan en räddningsledare även leda personal från andra kommuner. Räddningsledaren kan också utses från den andra kommunen om det exempelvis finns särskilt lämplig kompetens där.

Samarbete inom räddningsregioner innebär också goda möjligheter att organisera en effektiv gemensam ledningsfunktion med god specialkompetens för exempelvis oljeskyddsinsatser.

Om en räddningsinsats som berör två eller flera kommuner fordrar en gemensam ledning och om de berörda kommunerna ej kan enas om vem som skall leda insatsen, skall Länsstyrelsen utse räddningsledare.

5. Organisation och ansvar

Organisation

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för säkerhets- och trygghetsfrågorna enligt krisledningsplanerna i våra kommuner. I Trosa är det Samhällsbyggnadsnämnden som har fortlöpande uppföljning och tillsyn av arbetet. I övrigt utövas ansvaret genom ansvariga tjänstemän.

Nämnderna har ansvaret för att säkerhetsarbetet inom sina respektive områden bedrivs enligt kommunernas handlingsprogram och de lagar som gäller.

Respektive chef ansvarar för att säkerhetsarbetet bedrivs på ett betryggande sätt inom sina verksamhetsområden.

Genom Sörmlandskustens räddningstjänst har den enskilda kommunen vid behov, tillgång till den gemensamma resursen av exempelvis räddningsstyrkor, räddningsledning, specialutrustning eller resurser i form av särskild kompetens såsom kriskommunikatör. Förutom räddningstjänstfrågor så ansvarar Sörmlandskustens räddningstjänst även för beredskapsplaneringen i kommunerna och funktionen räddningschef i beredskap (RCB) utgör även respektive kommuns tjänsteman i beredskap (TiB).

Miljöenheten inom respektive kommun ansvarar för att ha tillräcklig kompetens angående miljöprioriteringar, både under räddnings- och saneringskedet för att kunna fungera som ett stöd i bedömningarna och samtidigt fungera som tillsynmyndighet. Enheten samverkar med övriga aktörer under hela saneringsprocessen. Som hjälpmedel för prioritering av kust finns länsstyrelsens miljöatlas.

Krisledningsnämnden

Kan vid svåra samhällstörningar, ”extraordinära händelser”, då behovet av mycket snabba åtgärder så kräver, enligt Lagen om extraordinära händelser i fredstid hos kommuner och landsting (LEH) ta över ansvaret för andra nämnders ansvarsområden.

Anpassad krisledningsorganisation

Då samlade åtgärder krävs på en övergripande nivå utan att krisledningsnämnden för den skull behöver ta över andra nämnders ansvar anpassas krisledningsorganisationen efter de ledningsbehov som situationen kräver.

Ansvar

Enligt Lag om skydd mot olyckor (1 kap.2 § lag 2003:778, LSO) avses med räddningstjänst de räddningsinsatser som staten och kommunen skall ansvara för vid olyckshändelser och överhängande fara för olyckshändelser för att förhindra och begränsa skador på människor, egendom eller i miljön. Olja som hotar stränder och hamnar betraktas i regel som skäl för räddningstjänst.

Ute till havs på det statliga vattnet är det kustbevakningens ansvar att minska konsekvenserna av ett oljeutsläpp. Gränsen mellan det statliga och kommunala ansvaret för räddningstjänst går juridiskt vid strandlinjen. I praktiken är ansvaret mer flexibelt och hänsyn bör tas till vilka praktiska möjligheter myndigheterna förfogar över.

Om oljan når stranden och skadan inte kan förvärras är insatsen en fråga om sanering. Vid detta skede gäller inte längre LSO, och därmed agerar räddningstjänsten fortsättningsvis som en vanlig kommunal förvaltning. Detta innebär att "ingrepp i annans rätt" och "tjänsteplikt" inte kan användas. Oljesanering av stränder är inte reglerad i någon författning, men kommunen ansvarar för sitt geografiska område.

Ansvar för räddningsinsats och sanering

Kommunens räddningschef är, eller utser räddningsledare för varje räddningsinsats. Ansvaret för genomförande av saneringen beslutas av respektive kommun vid varje aktuell insats.

Vid ett större oljeutsläpp till sjöss kommer kommunens KRISLEDNINGSPÅN och räddningstjänstens operativa LEDNINGSSYSTEM samt särskild planläggning för OMFATTANDE RÄDDNINGSSINSATS att aktiveras.

Dokumentation

Allt som sker i samband med ett oljepåslag ska noga dokumenteras i text och bild för att det efteråt ska gå att ta del av beslutsunderlag, ansvarsfördelning och underlag för kostnadsberäkning.

Ansvarig för att dokumentationen genomförs är räddningsledaren respektive saneringsledaren. Det är av största vikt att dokumentationen säkerställs vid övergång mellan räddningstjänstskedet och saneringsskedet. Bilddokumentationen kan göras av lämplig personal på kommunen eller räddningstjänsten, alternativt köpas in av lokalt företag.

Före insats

Kusten bör dokumenteras även före oljan når land för att i efterhand ha underlagsmaterial vid ersättningsfrågor. Foto- och videodokumentation på kusten, nedfarter och tillfartsvägar bör genomföras.

Under insats

Den mest omfattande dokumentationen görs under insatsen. Samla in foto och video på saneringsmetoder, skador och händelseförlopp. Kustbevakningen ansvarar för att ta oljeprover på utsläppet, dels för att identifiera källan och dels för att olika oljor innebär olika risker och saneringsmetoder.

Efter insats

När saneringsskedet är över, är det nödvändigt att göra en sista dokumentation om effekterna av oljeutsläppet och saneringen. Foto och video kan användas för en jämförelse av kusten innan oljan nådde land. Tillfartsvägar och tidigare skyddade

områden kan ha belastats hårt under saneringen och en tydlig dokumentation underlättar för att få ersättning.

6. Nationell och lokal beredskap för oljeolyckor

Ett stort oljeutsläpp kan betyda döda sjöfåglar och förstörda stränder. Det finns dock resurser för att mildra oljekatastrofen.

Erfarenheterna från stora oljeolyckor visar på nödvändigheten av att kommunerna har en bra beredskap, bra materiel, en fungerande organisation och utbildning för att kunna bemästra oljeolyckor.

Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB) har utrustat fem mobila oljeskyddsförråd i olika delar av landet. Denna materiel ska komplettera kommunernas egna resurser när dessa inte räcker till. Förråden finns i Botkyrka, Vänersborg, Karlskrona, Umeå och på Gotland.

Förråden består av i genomsnitt fyra till fem stycken containrar med i princip samma material. Materialen är från personlig skyddsutrustning till länsor, pumpar, strandskydd, upp-samlingskärl, båtar, terrängmaskiner, handmateriel för sanering och lastväxlarflak.

Oljegruppen består av 8-10 personer som har en fördjupad kunskap av materialet och kan starta upp förrådet åt begärande kommun.

Hur utnyttjas förråden?

Vid ett oljeutsläpp till sjöss ska räddningstjänsten kunna förstärka sina resurser med materiel från MSB:s oljeskyddsförråd. Tanken är att materielen skall kunna vara på plats inom 4-5 timmar vid en räddningstjänstinsats och vid sanering inom 24 timmar.

För att skapa en bättre lägesbild lokalt för hur förrådets materiel kan utnyttjas på bästa sätt är det nödvändigt med en ännu snabbare insats. Här kan räddningstjänstens egna båtar eller diverse olika luftburna resurser i regionen vara av stor nytta.

Materielen i oljeskyddsförråden passar dock inte alla typer av oljeskyddsarbeten. Det kan därför bli nödvändigt att kommunen får komplettera med materiel som är anpassade till den aktuella situationen. Vilken materiel som finns i oljeskyddsförråden kan ses i materielförteckningen.

Vem får använda förråden?

Räddningsledare inom kommunal eller statlig räddningstjänst har rätt att rekvirera materiel från MSB:s regionala oljeskyddsförråd. Detta sker genom att räddningsledaren kontaktar MSB:s TiB. Materielen transporteras sedan till skadeområdet. Utbildad personal följer med för att instruera om hur materielen ska användas.

Vad kostar det kommunen?

Kommunen ersätts för kostnaderna i samband med oljeutsläpp enligt lagen och förordningen om skydd mot olyckor. MSB kräver en utförlig dokumentation av skador samt alla kostnader och arbeten för att kommunerna ska få ersättning så snabbt som möjligt. Under 2014 ska MSB påbörja en förstudie på hur den gamla programvaran Orädd kan anpassas och användas som webbformulär.

Vem ansvarar för att materielen återställs?

Den kommun som rekvirerat oljeskyddsmaterial ansvarar för att materialen återtransporteras. Materialen skall grovsaneras före transporten och eventuella fel och brister skall dokumenteras.

I samband med återtransporten skall den lånande kommunen ta kontakt med MSB för att få direktiv vart materielen skall transporteras, antingen till MSB nationella förråd i Ljung eller åter till den utlånande kommunen.

Regionala resurser för räddningstjänstskede

Stn Nyköping

Slangpump 1 st

Stn Oxelösund

Oljeupptagare (skimmer) 1 st

Läktringspump (impellerpump) 1 st

Läktringspump (rostfri syrabeständig) 1 st

Fluxpump 1 st

Slangpump 1 st

Expandi kustlänsa

Bärbar VHF 1 st

Cisterner (Containersystem)

Stn Norrköping

Högsjölänsa

Externa resurser

SSAB Oxelösund (Särskilda avtal finns)

Absortionslänsa

Snabblänsa

Absortionsmedel

Oxelösunds hamn (Särskilda avtal finns)

Skärmlänsa

Absortionslänsa

Absortionsmedel

Övriga Resurser

Respektive kommun har sin egen resursförteckning

7. Arbetsuppgifter i saneringskedde

Underhållstjänst

1. Svarar för samordning av transporter
2. Svarar för drivmedelsförsörjning
3. Organiserar plats för rengöring av personal och tillhandahållen material – underhållstjänst
4. Dokumenterar tid och övriga kostnader till objektet. Samtliga uppgifter lämnas till räddningstjänsten för sammanställning (se mallar)

Verkstadsresurser

1. Upprättar drivmedelsförsörjning av:

- Bensin (vilka kvalitéer behövs)
- Diesel
- Smörjolja
- Tillser att drivmedel levereras av kontrakterade bensinbolag eller tankas vid kontrakterade (om möjligt) bensinbolag

2. Rengöring av materiel – personal

- Rengöring av kläder
- Dusch, tvätt
- Manskapsvagnar.
- Personal för tillsyn, underhåll och drift av rengöringsplats
- Uppsamling, avledning och kontroll av förbrukat tvättvatten
- Förvaringsplatser för smutsigt och rentvättat material

3. Dokumentera tid och övriga kostnader till objektet

- Samtliga uppgifter lämnas till räddningstjänsten för sammanställning

Fordon

- Personbilar
- Bussar (för x personer) för personal och lätta transporter
- Lastbilar därav x stycken kranbilar för materialtransport, redskap, småbåtar mm
- Lätt lastbil (pick up) för lättare service transporter
- Slamsugbilar för uppsugning av olja
- Hjullastare, traktorer för lastning. m.m.
- Terrängmotorcyklar / fordon för transport
- Container m3 för uppsamling/transport
- Containerbil för uppställning av container och transport till lagringsplats

Båtar

Arbetsbåtar, Transportbåtar, Förrådsmaterial

- Handverktyg
- Skyddskläder/stövlar
- Regn/vindskydd för mat och rast
- Mobilt elverk
- Drivmedelsförsörjning
- Dränkbara pumpar
- Matstugor
- Manskapsvagnar
- Avstängningsmaterial

8. Beredskapsplan för oljeskadade fåglar

Ett oljeutsläpp till havs får oftast stora konsekvenser på djurlivet. Skador på vilt är normalt sett inte räddningstjänstens ansvar. Undantag bör tas när skadorna är i sådan omfattning att det är fråga om miljöskada eller hot om miljöskada.

Exempel på frivilligorganisation för fåglar och vilt är Nordens Viltrehabilitering, www.viltrehab.se. Katastrofhjälp fåglar och vilt (KFV) är en viktig aktör.

Räddningsledaren ska kontakta länsstyrelsen för hjälp och råd i ärendet, då det är Länsstyrelsen som ger tillstånd för avlivning av artskyddade djur. Normalt ersätter inte MSB hanteringen av oljeskadat vilt och då med avseende på tvätt av oljeskadad fågel.

Oljeskadade fåglar uppträder i samband med varje oljeutsläpp. T.ex. avlivades 27 000 oljeskadade fåglar längs Gotlands kust 1995. Kustbevakningen har också resurser och befogenhet att avliva oljeskadade fåglar.

Syfte

Räddningstjänsten och Jägareförbundet Södermanlands län reglerar i denna plan samarbetet vid en oljeskada, för att på bästa sätt bedöma vilka åtgärder som bör vidtagas vid upptäckt av oljeskadade fåglar.

Ansvar

Räddningstjänsten ansvarar för och beslutar om åtgärder som skall vidtagas i samband med oljeskada och oljeskadade fåglar i strandzonen. Räddningsledare från räddningstjänsten leder hela insatsen.

Jägareförbundet Södermanlands län ansvarar för uttagandet och organiserandet av skyttar, samt att deltagare har erforderliga försäkringar och att aktuell larmlista tillhandahålls räddningstjänsten.

Uppdrag

Räddningstjänsten uppdrar åt Jägareförbundet Södermanlands län att, på anmodan av räddningsledare, bedöma och föreslå lämpliga åtgärder då fåglar har drabbats av olja.

Att efter beslut av räddningsledare genomföra avskjutning av oljeskadade fåglar. Se avtal daterat 2003-09-01 bilaga 2.

9. Utbildning

Inom kommunledning, räddningstjänsten, viss personal inom miljö och teknisk försörjning skall personalen inneha grundläggande kunskap om det marina oljeskyddet, t.ex. avseende uppbyggnad, vilka resurser stat och kommun kan ställa till förfogande vid en insats samt gränsdragning mellan olika aktörer. Utbildningsinsatser inom området oljeskydd initieras av räddningstjänsten.

Specifik kompetens om sanering och insats

Inom räddningstjänsten och funktionen miljö skall det finnas personal som innehar fördjupad kunskap om det marina oljeskadeskyddet samt kunskap om hur en insats innefattande bekämpning och sanering planeras, genomförs och avslutas inom en kommun.

Övrig personal

Utbildningsplaner skall vara förberedda och kunna genomföras med kort varsel. Erforderliga utbildningsinsatser initieras av räddningstjänsten.

10. Ekonomi

Information om ersättning för kommuner kopplat till räddningstjänst och viss sanering. Om en kommun har haft kostnader för räddningstjänst eller sanering med anledning av utflöde av olja eller andra skadliga ämnen på statligt vatten, har kommunen rätt till ersättning från staten.

Lagen om skydd mot olyckor 7 kap. 2§ (2003:778) innehåller bestämmelser för ersättning till kommuner som haft kostnader för räddningstjänst eller sanering med anledning av utflöde av olja eller andra skadliga ämnen samt andra frågor som är kopplade till frågan om ersättning.

Vidare regleras bestämmelser om självrisk i förordningen om skydd mot olyckor, 7 kap. 1 § (2003:789).

Allmänna råd från MSB

Mer information om ersättning finns i Allmänna råd och kommentarer om ersättning till kommuner för räddningstjänst och viss sanering (SRVFS 2004:11). I samband med statlig ersättning ersätts viss utrustning med schablonberäknade belopp och detta framgår av en årlig framräkning av schablonersättning som MSB gör.

7 kap. 2 §

När utflöde i vatten av olja eller andra skadliga ämnen föranleder insatser i kommunal räddningstjänst, har kommunen rätt till ersättning av staten för den del av räddningstjänstkostnaderna som överstiger ett av regeringen fastställt belopp, om utflödet har skett utanför Sveriges sjöterritorium eller inom den del av sjöterritoriet där räddningsinsatser skall göras enligt 4 kap. 5 § eller inom Göta älv, Trollhätte kanal eller Södertälje kanal.

Om en kommun haft kostnader för sanering med anledning av sådant utflöde som avses i första stycket, har kommunen rätt till ersättning av staten för den del av saneringskostnaderna som överstiger ett av regeringen fastställt belopp.

Beräkning av självrisk

Bestämmelser om självrisk regleras i förordningen om skydd mot olyckor (2003:789).

7 kap. 1 §

Ersättning enligt 7 kap. 2 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor lämnas för den del av kostnaden som överstiger hälften av prisbasbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring för det år då kostnaden uppstod.

Uppföljningssystem

MSB kräver en utförlig dokumentation av skador samt alla kostnader och arbeten för att kommunerna ska få ersättning så snabbt som möjligt.

Under 2014 ska MSB påbörja en förstudie på hur den gamla programvaran Orädd kan anpassas och användas som webbformulär.

Inom kommunerna skall en särskild kontoplan förberedas för större oljeskada till sjöss. Räddningstjänsten verifierar dagrapporter från övrig personal i saneringsarbetet.

I vissa fall hänvisas till praxis men mycket av beslutsprocessen kommer alltid att återföras till de enskilda befattningshavarnas egna tolkningar och prioriteringar.

- Lag (2003:778) om skydd mot olyckor
- Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- Arbetsmiljölagen (1977:1160)
- Vattenföreningenslagen (1980:424), VfL
- Miljöbalken (1998: 808), MB
- Kommunernas krisledningsplaner
- Operativt ledningssystem Sörmlandskustens Räddningstjänst
- Instruktioner Sörmlandskustens Räddningstjänst
- Avtal Sörmlandskustens Räddningstjänst
- Försäkringsvillkor (kommunens försäkringsbolag, kommunjurist) samt andra aktörer, t.ex. International Tanker Owners Pollution Federation (ITOPF)
- MSB:s oljeskadepärm
- Havs- och vattenmyndighetens oljejour för bedömning av saneringsgrad

14. Samverkan

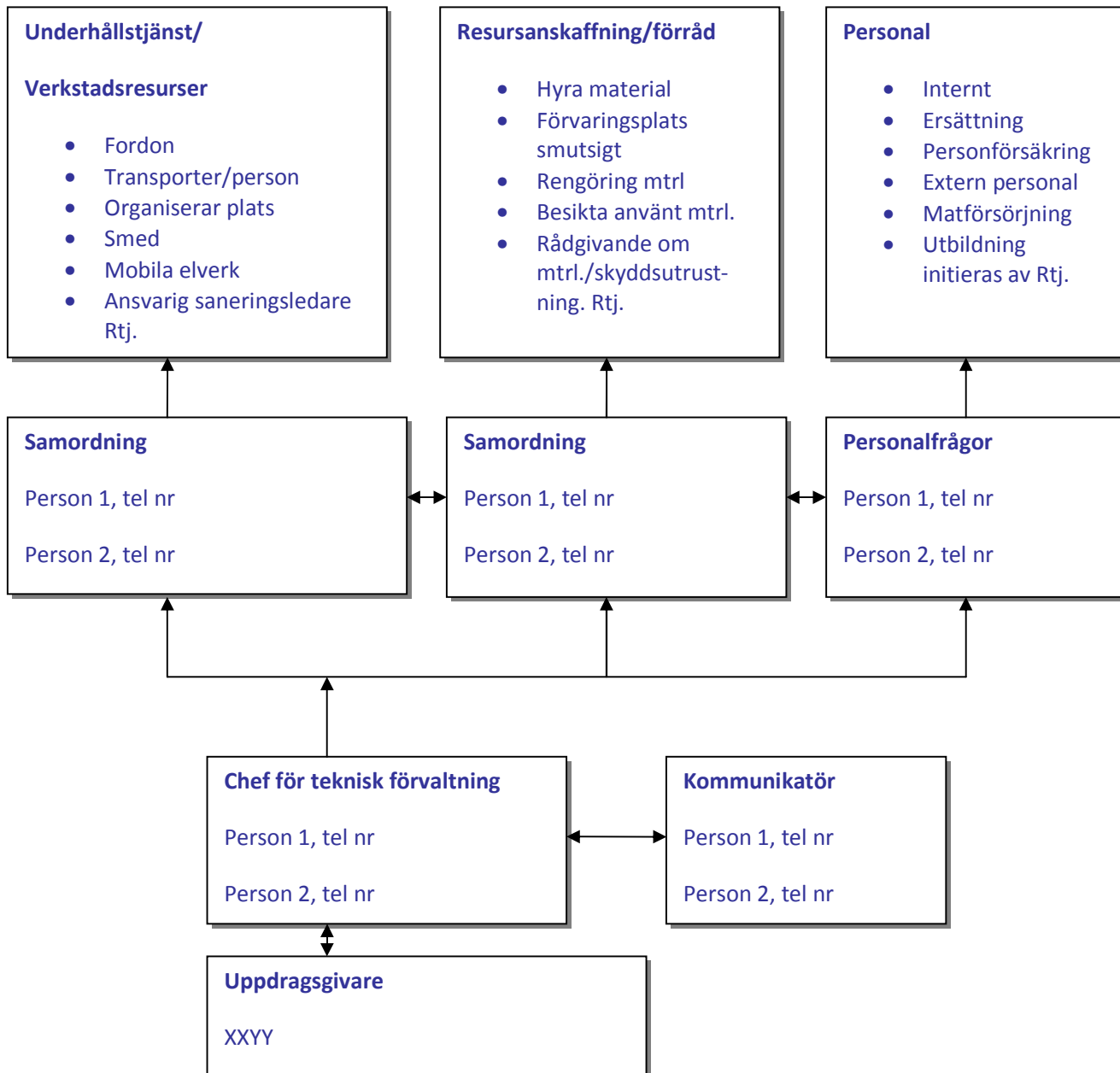
Se kommunernas krisledningsplaner, respektive divisions/förvaltnings plan och räddningstjänstens plan för omfattande räddningsinsats.

Se ingångna avtal med SSAB och Oxelösunds hamn gällande ersättningsfrågor samt materiella och personella resurser vid utsläpp från ovanstående företag.

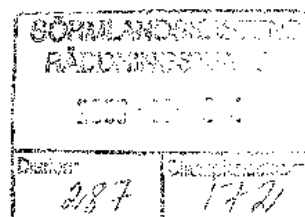
Se ingångna avtal med Jägareförbundet Sörmlands län.

Bilaga 1 Exempel på organisation av teknisk förvaltning

Exempel på organisation av området teknisk förvaltning vid en större oljeskada till sjöss.

Bilaga 2 Beredskapsplan för oljeskadade fåglar

BEREDSKAPSPLAN FÖR OLJESKADADE FÅGLAR

Bakgrund

Sveriges kust drabbas årligen av att oljeutsläpp från havet når kusten. Räddningstjänsten har ansvaret för räddningsinsatser och sanering i samband med oljeutsläpp som nått stränderna inom kommunerna. Oljeskadade fåglar uppträder i samband med varje oljeutsläpp. T.ex. avlivades 27 000 oljeskadade fåglar längs Gotlands kust 1995.

Syfte

Räddningstjänsten och Jägareförbundet Södermanlands län reglerar i denna plan samarbetet vid en oljeskada, för att på bästa sätt bedöma vilka åtgärder som bör vidtagas vid upptäckt av oljeskadade fåglar.

Ansvar

Räddningstjänsten ansvarar för och beslutar om åtgärder som skall vidtagas i samband med oljeskada och oljeskadade fåglar i strandzonen. Räddningsledare från räddningstjänsten leder hela insatsen. Jägareförbundet Södermanlands län ansvarar för uttagandet och organiserandet av skyttar, samt att deltagare har erforderliga försäkringar och att aktuell larmlista tillhandahålls räddningstjänsten.

Uppdrag

Räddningstjänsten uppdrar åt Jägareförbundet Södermanlands län att, på anmodan av räddningsledare, bedöma och föreslå lämpliga åtgärder då fåglar har drabbats av olja.

Att efter beslut av räddningsledare genomföra avskjutning av oljeskadade fåglar.

Utrustning

Samtliga skyttar använder egen vapenutrustning vid uppdrag åt räddningstjänsten. Räddningstjänsten tillhandahåller skyddsglasögon och västar märkta **EFTERSÖK OLJESKADAD FÅGEL**.

Jaktvårdskonsulenten ansvarar för förrådshållning och utdelning av ammunition.

Rapportering

Vid insats skall rapportering från skyttar ske regelbundet, om möjligt varje dag, till jaktvårdskonsulenten, som sammanställer och senast en vecka efter avslutad oljeskadeuppdrag sänder skriftlig rapport till Räddningstjänsten.

Ersättning

Räddningstjänsten ersätter, då beslut fattats av räddningsledare, Jägareförbundet Södermanlands län enligt följande:

- Biförsättning för deltagande skyttar enligt gällande kommunalt reseavtal.
- Skälig båtersättning, beroende av båttyp och transportsträcker.
- Räddningstjänsten ersätter förbrukad hagelammunition

Avtalstid och uppsägning

Detta avtal gäller från och med 2003-09-01.

För avtalet gäller en ömsesidig löpande uppsägningstid på sex månader.

Uppsägning skall ske skriftligen för att vara gällande.

Övrigt

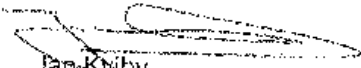
Beredskapsplanen skall ses över årligen med ett gemensamt möte mellan parterna. Övriga natur- och miljöorganisationer samt Kustbevakningen skall informeras.

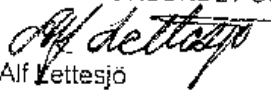
Jaktvårdskonsulenten ansvarar för att larmlista åjourhålls.

Denna beredskapsplan upprättas i två likalydande exemplar varav parterna tagit var sitt.

Nyköping 2003-09-01

SÖRMLANDSKUSTENS RÄDDNINGSTJÄNST JÄGAREFÖRBUNDET SÖDERMANLANS LÄN

Jan-Kwby
Regionchef

Alf Lettesjö
Jaktvårdskonsulent

Bilaga 3 Initial checklista vid larm om oljeskada

För räddningsledare på plats

- Datum: Kl:
- Inkommande larm (uppgifter)

- Larm inkommer från:
- Plats, tidpunkt:
- Pågår läckaget: Ja/Nej
- Mängd – utsläppt: Kvar i tankar:
- Typ av olja/kemikalie:
- Utsläppets utbredning Kl:

- När når oljan land:.....
- Strandskador:

- Vindriktning/-styrka:
- Strömmar:
- Väderlek:
- Oljeprov (fartyg, hav, strand):
- Kustbevakningens insats:.....

- Fortsatt kontaktperson: Tel:

Vilka resurser är larmade:.....

Utgående larm:

Miljöenheten (se tfn förteckning): KI:

Oljejouren via Havs och vattenmyndigheten: KI:

Kustbevakningen (se tfn förteckning): KI:

Kommunens krisledning (enl RCB:s bedömning): KI

Polis: KI:

Angränsande räddningstjänst
(enl RCB:s bedömning) KI:

Länsstyrelsens TIB (enl RCBs bedömning): KI:

Dagbok. Från och med larm om oljeskada skall dagbok utförligt och fort-
löpande föras (händelser, beslut, åtgärder, observationer kostnader m.m.)

Bilaga 4 Fortsatt checklista vid oljeskada

1. Inhämta uppgifter enligt initial checklista vid larm om oljeskada

2. Anskaffning av kartmaterial för

- Lägesuppföljning
- Ordergivning
- Landtransporter
- Sjötransporter

3. Inventering av oljeutsläpp sker normalt i flera etapper

- Översiktlig spaning (med flyg och helikopter direkt efter larm)
- Spaning (med båt under bekämpningsskedet)
- Skadeinventering (till fots under saneringsskedet)
- Rapportering av skadeinventering
- Utnyttja lämpliga resurser som t.ex. polisen och kustbevakningen
- Samråd med miljö och Länsstyrelsens naturvårdsenhet bör ske så tidigt som möjligt

4. Val och iordningställande av lednings- och sambandsplats för operativ ledning

- Val av hamn för omlastning från sjötransport till landtransport

5. Prioritering av bekämpnings- och saneringsverksamhet

- Indela skadeområdet i arbetsområden
- Val av bekämpningsmetoder (inlänsning, styrning, skydd av prioriterade områden och stränder)
- Val av saneringsmetod samt saneringsledare (se saneringsmanual i oljeskyddspärm)
- Fastställa saneringsgrad (efter samråd med miljö och naturvårdsenheten på Länsstyrelsen samt MSB/Oljejouren)
- Val av prioritering av områden för insatser (efter samråd med miljö och naturvårdsenheten, jämför med miljöatlasen)

6. Bestämmelser för resursbehov för bekämpning och sanering

- Personal (ev militär region mitt, vid sanering måste upphandling ske innan), överväg frivilliga, normalt anlitas de av arbetsförmedlingen genom HR-avdelningen)
- Utbildningsinsats och förhållningssätt för personal på skadeplats
- Hälsoskydd för exponerad personal. Fastställ oljans toxicitet snabbt så rätt skyddsutrustning kan väljas Material
- Samband
- Transporter
- Mellanlagring
- Underhåll

7. lämna underlag för upprättande av transportorganisation

- Organisationsplan
- Fordon/farkoster
- Vägar
- Uppställnings- och omlastningsplatser
- Transporter av personal
- Transporter av material för bekämpning och sanering, underhåll, försörjning o.s.v.
- Transporter av upptagna oljerester och oljehaltiga massor

8. lämna underlag för upprättande av organisation för underhållstjänst

- Reparation o underhåll, verkstadskurser o.s.v.
- Drivmedel
- Underhålls- och servicegrupper
- Utspisning (morgon, förmiddag, lunch och eftermiddag)
- Depåplats

9. lämna underlag för mellanlagring och slutlig uppläggning

- Uppläggning (upptagning och förväntade upptagna kvantiteter och kvaliteter på oljerester och oljehaltiga massor). Glöm ej att undersöka behovet av tillstånd för hantering av upptagen olja då tillstånd för mellanlagring av oljehaltigt avfall kräver tillstånd från Länsstyrelsen

10. Dokumentation

- Strukturera dokumentation i skedena före, under och efter. Tänk på blanketter samt order-/uppdragsredovisning

11. Underrätta MSB att ersättning

- Förväntas utgå samt om MSB:s förråd har rekvirerats

12. Fortlöpande uppföljning av läget

- Skadeomfattning
- Risk för spridning
- Order-/rapportblankett
- Order-/uppdragsredovisning (transport- och servicegrupper)
- Fakturor
- Underhåll, depå
- Resursbehov, resurstillgång
- Oljeskadade fåglar/vilt

13. Sammanställning av dagrapporter som baseras på uppföljning av läget

- Vägar
- Uppställnings- och omlastningsplatser
- Transporter av personal
- Transporter av material för bekämpning och sanering, underhåll, försörjning o.s.v.
- Transporter av upptagna oljerester och oljehaltiga massor

14. Utvärdering av bekämpnings- och saneringsverksamheten

- Organisation
- Resurser
- Resultat
- Ekonomi
- Särskilda problem